

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Editorial

Jiří Weigl: Proč se ozýváme

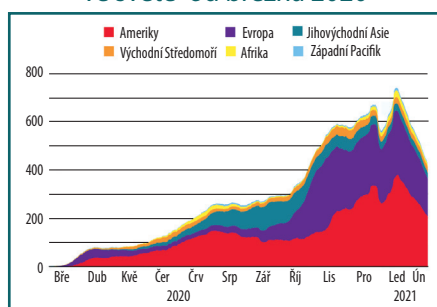
Otázka IVK: Odpovídají publikovaná statistická data skutečné situaci a kondici naší ekonomiky? (V. Klaus, E. Zamrazilová, V. Dlouhý, K. Dyba, A. Michl, M. Singer, P. Sklenář, V. Pikora, P. Mach, H. Lipovská, S. Janáčková, M. Křížek, R. Češka, M. Ševčík)

IVK k zásahu Ústavního soudu rozvracejícímu politickou situaci v zemi

Václav Klaus: Recenze knihy Renauda Camuse

ÚNOROVÝ GRAF IVK

Důvod k optimismu?
Nejstřmější pokles počtu nových případů Covid-19 ve světě od března 2020

Pozn.: sedmidenní klouzavý průměr nových potvrzených případů Covid-19 ve světě dle regionů WHO, v tisících
Pramen: WHO

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz
IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodičita: měsíčník
Datum vydání: 26. 2. 2021

Proč se ozýváme*

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Covid-19 je od loňského jara zásadním tématem nikoliv pouze medicínským, ale i společenským a politickým, a to všude na světě. Je to zřejmě historicky poprvé, kdy původně medicínská problematika zaujala roli určujícího faktoru i pro oblast ekonomiky a politiky. A platí to jak na mezinárodní úrovni, tak samozřejmě i na úrovni jednotlivých zemí. Česká republika není výjimkou.

Je to zřejmě historicky poprvé, kdy původně medicínská problematika zaujala roli určujícího faktoru i pro oblast ekonomiky a politiky.

Epidemie Covidu-19 získala tento bezprecedentní význam nikoliv pro svou mimořádnou zdravotní nebezpečnost – na světě existuje mnoho jiných chorob a infekcí, které představují daleko závažnější nebezpečí pro lidské zdraví a životy –, ale kvůli tomu, jak na objevení se a šíření nového viru mezinárodní společnosti i jeho jednotliví členové v podivně jednotě zareagovali. Zrodil se jakýsi globální koronavirový politický konsensus, který – pravděpodobně z úrovně WHO a OSN – radil zemím a vládám stejný drakonický přístup k tehdy ještě v nejasných obrysech se vynořující epidemii. Tento přístup dává koronaviru a jeho šíření absolutní prioritu před všemi stávajícími nákazami a epidemiemi, které lidstvo sužují, a jako terapii s nejasným cílem doporučuje uvalování drakonických lockdownů, paralyzujících jednotlivé ekonomiky i světové hospodářství. Některá odvětví, jako je letectví či turismus a kultura jsou zcela obětovány. Ještě nikdy ve své historii lidstvo takovýmto sebedestruktivním způsobem nereagovalo na žádnou epidemii.

Politici a vlády rychle pochopili, že radikální přístup k omezení společenských a ekonomických aktivit státní mocí pod záminkou boje proti pandemii obrovsky zvyšuje jejich moc a usnadňuje vládnutí. Změny vyvola-

né přehnanou reakcí na Covid-19 vyhovují i spoustě dalších parciálních zájmů různých společenských skupin, a proto jsme svědky vytvoření pevného zájmového kartelu politiků, médií, velkého byznysu a levicových ideologů, z něhož vzniká nový globální mainstream schopný společností manipulovat ve směru, který jim vyhovuje. K jejímu ovládnutí slouží strach z neznámé nemoci, který je usilovně šířen od prvopočátku oficiálními kanály na národní i mezinárodní úrovni.

Snad poprvé v historii tváří v tvář krizi se vlády a jejich komunikační kanály nesnaží obyvatelstvo uklidnit a bránit panice, ale naopak strach a paniku samy aktivně vytvářejí. Snad poprvé v dějinách v mírové době

EDITORIAL

Na prvních stránkách únorového vydání Vás chceme především upozornit na novou publikaci IVK *Rozum proti kovidové panice*. Přetiskujeme zde zkrácenou verzi její předmluvy. Nemá cenu opakovat, co o knize a autorech výstižněji a lépe v předmluvě říká Jiří Weigl. Stejně jako nemá význam se na těchto pár řádcích snažit zredukovat zbytek knihy do několika vět. Do publikace svými texty přispěla řada medicínských i nemedicínských autorit, které spojuje s IVK v přístupu ke kovidu rozum a strážlivost.

V anketní otázce se tentokrát ptáme ekonomů. Na to zda publikovaná statistická data odpovídají skutečné situaci a kondici naší ekonomiky? Nám připadají příliš optimistická, v čemž se s námi drtivá většina respondentů shoduje. Důvody, proč tomu tak podle jejich názorů je, si přečtěte v anketě.

Asi aby chaotizace české politiky byla ještě hlubší, vytvořil Ústavní soud svým aktivistickým rozhodnutím, jímž zrušil podstatné části volebního zákona, další, aditivní a nikoli nevýznamný spor o to, jakým způsobem se za několik měsíců bude volit Poslanecká sněmovna. Sedmibodové stanovisko IVK k tomuto rozhodnutí přetiskujeme ve druhé části Newsletteru. K tomuto významnému tématu ale připravujeme i širší publikaci.

V závěru vydání pak naleznete recenzi Václava Klause na knihu *Velká výměna*

* Zkrácená verze předmluvy ke knize *Rozum proti kovidové panice*, Praha, Institut Václava Klause 2021.

(Pokračování ze strany 1)

francouzského filosofa Renauda Camuse. „Camus je velký spisovatel. Toto jeho dílo se nedá standardně recenzovat. Je to sborník textů, v lecčems se opakujících, ale myšlenkově naprosto konzistentních.... Kniha je to však úžasná, nesmírně obohacující, otevírající myšlení. Je to gejzír myšlenek... Je to v každém případě pohled člověka, kterého probíhající *Velká výměna* a odkulturnění strašně trápí a je ochoten proti němu bojovat.“ Píše o Camusově knize Václav Klaus.

Filip Šebesta

se vlády tváří, že dopady jejich rozhodnutí na ekonomiku a veřejné finance jsou zcela druhotné. Předstírají, jako by se bylo možné rozsáhlým zmrazením ekonomiky a společnosti šíření viru vyhnout, jako by mohl zmizet a již se nevrátit. Šíří naivní víru ve všemocnost neozkoušených vakcín jako z nebes seslané spásy. Takový pocit se alespoň snaží ve vystrašené veřejnosti vzbudit.

Ještě nikdy ve své historii lidstvo takovýmto sebedestruktivním způsobem nereagovalo na žádnou epidemii.

Nemoc Covid-19 sama o sobě je nepochybně z medicínského hlediska závažnou skutečností. Nový koronavirus a zvláštnosti jeho šíření v jednotlivých částech lidské populace představují novou výzvu pro epidemiologii, virologii, imunologii, mikrobiologii, genetiku a další oblasti medicíny a přírodních věd, daleko významnější je však jeho dopad společenský.

Nejsme lékaři, ani přírodovědci, zajímají nás tak především společenské dopady koronavirové krize, bezprostřední vliv na stav

veřejných financí a dlouhodobé důsledky jejich rozvratu, ideologie, které v koronaviru vidí nástroj „resetu“ západní společnosti atd. Pro analýzy tohoto typu je náš tým kvalifikován více než dostatečně, nikoliv pouze z hlediska odborného vzdělání a akademické praxe. Václav Klaus je u nás jedinečnou osobností, která v sobě spojuje dlouholetou akademickou praxi vědeckého pracovníka s třicetiletými zkušenostmi praktického politika, který v nejvyšších ústavních funkcích vedl zemi v kritických etapách transformace společnosti a ekonomiky. Není zde nikdo, kdo by měl srovnatelnou zkušenost s řízením státu v krizových situacích a hledáním východisek z bezprecedentních výzev a problémů.

Přesto jsme se kvůli našemu kritickému postoji k u nás i ve světě převládajícímu přístupu k pandemii a jejím důsledkům stali předmětem velmi nevybíravé kritiky a mediálních ataků. V atmosféře vehementně šířeného strachu z neznámé nemoci a v jeho důsledku omezovaných občanských práv ve prospěch státní moci již přestává jít o společenskou, natož odbornou diskusi. Postoj k pandemii a k nakládání s ní se stává testem loajality obyvatel vůči režimu, respektive vládnoucím nadnárodním elitám. Kritický názor se v tomto případě neodpouští. V atmosféře hysterického boje s tzv. dezinformacemi a „fake news“ a v atmosféře adorace cenzury a udatvačství není vůle připustit otevřenou diskusi nad spornými tématy.

Přestože je koronavirová krize zásadním politickým tématem, její politický charakter je z oficiálních míst a ze strany mediálního mainstreamu vytrvale popírán. Naopak, její řešení bylo politiky alibisticky předáno do rukou tzv. odborníků – nikomu neodpovědných vybraných lékařů, epidemiologů, datových analytiků a matematiků, jejichž parciální pohledy na komplexní problém covidové krize vedou k absurdním opatřením, která vládní politiku jako celek diskre-

ditují a zesilují již tak vysokou nedůvěru veřejnosti ve schopnosti vlády situaci řešit. Přesto je ve vztahu k Covidu-19 tzv. odbornost povýšena na jedinou možnou vstupu k diskusi zcela zásadních problémů, které se dnes týkají všech občanů.

Jsme proto velmi rádi, že se nám podařilo v této věci navázat úzkou spolupráci s řadou velkých jmen naší medicíny i společenských věd, která tak jako my sdílejí kritický postoj k výše popsaným problémům spojeným s Covidem-19, zevrubně s nimi celou problematiku diskutovat a dát našim kritickým pohledům na covidovou krizi skutečně široký odborný základ.

Většina autorů, kteří již dříve neskrývali svá kritická stanoviska, se následně setkala se snahami je umlčet či dokonce osobně a profesně dehonestovat.

Výsledkem této spolupráce je kniha *Rozum proti kovidové panice*. Jde o sborník textů z pera předních osobností naší medicíny, kterými jsou MUDr. Svoboda, prof. Žaloudík, prof. Beran, prof. Kolář, prof. Höschl, prof. Pirk, doc. Franc, MUDr. Bém, MUDr. Mareček, MUDr. Čížek, doc. Šmucler, MUDr. Pollert, MUDr. Macek, stejně jako z oblasti společenských věd – Ing. Pikora, Ing. Skopeček, Mgr. Semín, PhDr. Valenta. Sedmnáct textů našich externích spoluautorů knihy na téma Covid-19 uzavírá závěr z pera Václava Klause, který není pouhým doslovem, ale plnohodnotným pokračováním jeho předchozích prací k tomuto problému.

Většina autorů, kteří již dříve neskrývali svá kritická stanoviska, se následně setkala se snahami je umlčet či dokonce osobně a profesně dehonestovat. Tato kniha je proto současně i příspěvkem IVK k úsilí, aby umlčovací diskuse a diskutujících u nás neprošlo. ■

NOVINKA

Rozum proti kovidové panice, Praha, Institut Václava Klause, 2021.

Institut Václava Klause se centrálním tématem naší doby – tématem Covidu a jím vyvolanými plošnými restriktivními, karanténními opatřeními – zabývá nepřetržitě od okamžiku příchodu epidemie do naší země, tedy od počátku roku 2020. Již v dubnu 2020 IVK vydal knihu *Karanténa*, v srpnu následoval sborník ekonomických textů *Ekonomické aspekty koronakrize* a v závěru roku publikoval Václav Klaus knihu *Karanténa 2.0*.

Nová kniha **Rozum proti kovidové panice** je sborníkem textů předních osobností české medicíny ale i společenskovedního světa. Skupinu autorů spojuje klidný, racionální a paniku nešířící přístup k tématu; nepřítomnost ambic zneužít tématu k jakýmkoli svým vlastním politickým, akademickým či byznysovým výnosům a efektům; hledání rozumného přístupu politiky a zdravotnictví nejen k nemoci jako takové, ale i k odvrácené straně rozsáhlých plošných restrikcí a odmítání spikleneckých a konspiračních teorií vzniku epidemie.

Do knihy svými texty přispěli Václav Klaus, Jiří Beran, Jan Pirk, Pavel Kolář, Cyril Höschl, Roman Šmucler, Jan Žaloudík, Pavel Bém, Vladimír Čížek, Aleš Franc, Miroslav Macek, Vít Mareček, Vladimír Pikora, Lukáš Pollert, Michal Semín, Jan Skopeček, Jaroslav Svoboda, Aleš Valenta, Jiří Weigl a Petr Winkler.

204 stran, 290 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

OTÁZKA IVK

Nízká inflace, nerostoucí nezaměstnanost, růst, průmyslová produkce atd. Odpovídají publikovaná statistická data skutečné situaci a kondici naší ekonomiky?

Václav Klaus

Moje odpověď je, že neodpovídají. Ale není to proto, že by nás statistikové záměrně klamali.

Něco publikovaná data o minulosti nevyjadřují proto, že je ekonomika „na prášcích“. Prášky ulevují nemocnému, ale nedotýkají-li se podstaty nemoci, vytvářejí falešný dojem, že situace není tak zlá. Objemové veličiny – vývoj HDP a průmyslové produkce – jsou uměle a jen dočasně udržovány na relativně vysoké úrovni obřími dotacemi (prášky) ze státního rozpočtu. Ty zakrývají nabídkový šok, který nastal epidemií covidu (částečně) a restriktivními opatřeními státu (dominantně). Tyto rozpočtové dotace jsou oněmi prášky, které jsou jen proti bolesti (třeba zubů), ale neléčí skutečný problém (třeba zubní kaz). Tyto obří dotace jsou nutně dočasné a dříve či později skončí, ale dočasnost je v české paměti velmi pružným slovem.

Totéž platí pro – také objemovou veličinu – míru nezaměstnanosti. Dnešní hodnota – pouhých 4,3% na konci ledna – nebere v úvahu všechny nepracující (ale pobírající různé maláčovské podpory) ani všechny pracující tzv. doma. Nezapomínejme na to, že se output úřadů (ale i např. školství) měří jedině platy zaměstnanců. A ty navzdory lockdownům stále rostou. I když se neučí, HDP je vytvářen. To je banální závěr, ale neekonomové (a mnozí ekonomové) ho neznají.

Inflace je nesmírně nízká (a v lednu oproti prosinci ještě o jednu desetinu procenta poklesla na 2,2 %), ale je tomu skutečně tak? Těmto číslům nevěřím. Všechno stojí a padá s používaným obsahem a strukturou spotřebního koše, který je základem výpočtu míry inflace. Některé ceny tam dlouhodobě nejsou (záměrně – např. nemovitosti a finanční produkty – což jsem kritizoval vždy, ale ČNB si přála nízkou jádrovou inflaci), ale karantény a lockdowny výrazně změnily strukturu spotřeby. Některé produkty se vůbec neprodávají. Já jsem si za rok 2020 nekoupil ani kravatu, ani sako, takže je mi lhostejné, co se s jejich cenami stalo. Nemohu však chodit na oběd do zavřeného restaurace a oběd mi dováží dodávková služba. Jsou ceny stejné? Ty „do-

dávkové“ jsou určitě dražší. Měří to publikovaný cenový index?

V otázce není zmíněn státní rozpočet (a veřejné finance). Jeho neoddiskutovatelný rozvrat, který nastal v roce 2020 (a stejný záměr na rok 2021), nevěští nic dobrého. Bude mít své náklady, které naše vláda (i opoziční politici, i veřejnost) lehkomyšlně nebere v úvahu. O kolik se zvýší obsluha státního dluhu? Ani zdaleka nestačím sledovat všechno, ale odhady tohoto ukazatele kolem sebe nevidím. Jaké to bude procento HDP? Mnoha lidem se zdá, že zadlužování nic nestojí.

Závěr: publikovaná statistická data nás pouze uchlácholují.

Eva Zamrazilová
předsedkyně Národní
rozpočtové rady

Prognózy HDP pro rok 2020 v průběhu téměř celého roku očekávaly v průměru pokles mezi 7 a 8%. Pesimistické vize předpovídaly pokles dokonce o více než 10%. Platilo to ještě v říjnu, ačkoli tou dobou už byly kontury skutečného vývoje poměrně jasné. HDP v roce 2020 dle prvního odhadu ČSÚ nakonec klesl o 5,6%, což byl lepší výsledek než prosincový nejoptimističtější odhad.

Nad očekávání dobře odolal hospodářským problémům zejména domácí export tažený průmyslem. Vývoz sice v roce 2020 klesl meziročně o 4,5%, ve srovnání s nejobtížnějším rokem českých exportérů – rokem 2009, kdy export klesl o 10,8% byl ale pokles v roce 2020 podstatně mírnější.

Makroekonomickou hádankou je podle dostupných statistik trh práce, jehož vývoj neodpovídal hloubce hospodářského propadu, a to ani s přihlédnutím k obvyklému několikaměsíčnímu zpoždění. Podíl nezaměstnaných osob loni vzrostl na 4,0% z 2,9% na konci roku 2019. Zarážející byl především velmi nízký pokles počtu volných pracovních míst – ke konci roku 2020 jich bylo 319 tisíc, což je jen o 22 tisíc méně než v prosinci 2019. Vysvětlením může být jednak výrazný pokles počtu zahraničních pracovníků saturujících český trh práce, případně nepřesné ukazatele MPSV, vycházející z Úřadů práce.

Výraznějšímu vzestupu nezaměstnanosti mohl bránit vládní program Antivirus, kte-

rý ale přesto nelze hodnotit bezvýhradně pozitivně. Ze sociálního pohledu je samozřejmě zabránění masivnějšímu vzestupu nezaměstnanosti žádoucím efektem. Rovněž zaměstnavatelé, kteří by později s obnovením poptávky po své produkci byli nuceni hledat náhradu za dříve propuštěné pracovníky a složitě je zaškolovat, tento program jednoznačně uvítali. Antivirus ale na druhou stranu zbrzdil flexibilní přizpůsobování trhu práce – tomu by z dostupných dat nasvědčoval právě přetrvávající vysoký počet nabízených míst při rostoucím počtu uchazečů. Celkově se tedy během pandemie trh práce přiblížil rovnovážnému stavu z hlediska sblížení skutečné a přirozené míry nezaměstnanosti. Dlouhodobý strukturální (především kvalifikační) nesoulad nabídky a poptávky na trhu práce však pandemií patrně bohužel přechká.

Vladimír Dlouhý
prezident Hospodářské
komory

Pro období pandemie jsou data o HDP téměř k ničemu. Normálně jsou celková roční produkce, spotřeba a důchody vzájemně provázány. Za pandemie však nikdo neví, kolik vyprodukoval ajťák na homeoffice – někdo mnohem více, jinde byla matka od práce odtržena starostí o dítě či postižena neurózou z manžela. O vládních úřednicích ani nemluví. V jiných sektorech se vůbec nepracovalo a přesto pracovníci/podnikatelé dostávali mzdy/kompensace a tedy utráceli. Podobných příkladů (i opačným směrem – zdravotníci) je mnoho. Produkce se však určitě odtrhla od spotřeby a důchodů. Statistika průmyslové výroby je sice založena na jiných postupech, trpí tedy méně, ale podobně. Nevíme tedy, zda realita je lepší či horší než naznačují data.

Stejně tak je na vodě mezinárodní srovnání, zda česká ekonomika utrpěla více či méně než jiné. Hlavním důvodem je lišící se objem fiskálních stimulací. Takže jedině, co stojí za hodnocení, je vývoj stejného ukazatele pro jednu zemi v čase, jako například, že celkový propad ekonomiky v roce 2021 se ukázal menší, než jsme si mysleli v polovině loňského roku.

Měření inflace pandemií snad tolik netrpí, zato na data z trhu práce bych si nevsadil.

Antivirus a kompenzace udržují umělou zaměstnanost (jako prezident Hospodářské komory nesmím protestovat), rigidita trhu se prohlubuje a dílčích převisů poptávky je stále dost.

Shrnu-li, pak o skutečném propadu růstu průmyslové výroby lze jen spekulovat, stejně jako o srovnání s jinými zeměmi. Platí však, že realita (i výhled?) je lepší, než jsme si vloni mysleli. Inflation odpovídá, ale o trhu práce nevíme skoro nic

Karel Dyba
bývalý ministr
hospodářství ČR

Při posuzování současné kondice ekonomiky a jejích vyhlídek nevystačíme s obvyklou interpretací publikovaných statistických dat. Vykazovaná nízká míra nezaměstnanosti je klamavý ukazatel. Připomíná to situaci v socialistické (ne)ekonomice, kdy existovala skrytá nezaměstnanost. Národní podniky totiž zaměstnávaly při dané mzdě více pracovníků, než bylo pro danou produkci nutné. V současnosti vládní program Antivirus financuje jistou skrytou nezaměstnanost v části soukromých firem, které nefungují, zejména ve službách, a udržuje pracovní místa, která fakticky neexistují. Vykazovaná míra nezaměstnanosti v ekonomice je tak uměle snižována. Navíc zaměstnanci, jichž se to týká, jinou práci nehledají. I když volná místa existují, což je národohospodářsky neracionální a obecně neetické.

Otázkou také je, zda statistika je s to reálně měřit skutečný cenový pohyb v segmentech ekonomiky, které jsou v hibernaci. Např. v lednu bylo meziroční tempo růstu spotřebitelské inflace 2,2 % a k tomu měl přispět i vzestup cen v poloze rekreace a kultura o 0,2 p. b. Z evidentních důvodů jde o příspěvek k vzestupu cenové hladiny, který je imaginární a zřejmě jsou zatím datové a metodické problémy jeho výpočtu. Obecně však rozměr možné chyby při měření spotřebitelské inflace určitě není řádový (jak tomu bylo např. na počátku transformace), nicméně je ho třeba brát v úvahu v hospodářskopolitickém rozhodování.

Patrně nejspolehlivější je v současnosti průmyslová statistika. Na rozdíl od jara 2020 průmyslové firmy (zatím?) produkují a vyvážejí. Data o zahraničním obchodě ukazují, že firmy nenaráží na zásadní omezení na straně nabídky, že jsou flexibilní a konkurenceschopné. I díky tomu jsou banky v dobré situaci. To může vytáhnout ekonomiku k růstu, oživil-li se světový obchod. Zatím se ale topíme v kovidové šlamastice.

Aleš Michl
člen bankovní rady ČNB

Vezměme top 13 vyspělých zemí, data za 1990–2020, proměnná bude počet bankrotů firem, metodika Mezinárodního měnového fondu. Co myslíte, o kolik vzrostl loni počet bankrotů firem? a) o 50 % b) o 70 % c) o 35%? První nápověda: Během finanční krize 2008 to bylo během roku +38 % proti předkrizové úrovni. Druhá nápověda: Předchozí recese v průměru počet bankrotů firem +15 % proti úrovni na vrcholu cyklu. Nebudu vás dále napínat ani jedna odpověď není dobře. Loni počet bankrotů minus 28 % proti předcovidové úrovni. Tedy pokles. Vykoupeno nárůstem veřejného dluhu.

Hlavně díky obchodu a exportu letos průmyslové ekonomiky načas vystřelí meziročně hodně nahoru. Objem světového obchodu (index holandské CPB) byl v listopadu 2020 nad úroveň, kde byl před covidem. Jenomže v delším pohledu z kupy dluhů bývá většinou exit přes další recesi, oddlužování. To bude výzva pro státy i centrální banky na následující roky. Vždyť Evropská centrální banka drží již 40 % slovenského státního dluhu...

Miroslav Singer
hlavní ekonom
Generali CEE Holding

Nepochybně odpovídají situaci, nedomnívám se, že jsou jakkoliv „upravované“. Pokud jde o kondici, oni ji pouze signalizují, ale neshrnují. A signalizují ji jinak, než před covidem. Napadají mě dva hlavní zdroje té změny: 1. Rozpočtový deficit a obecněji státní zásahy – ekonomiku dnes ovlivňuje stát mnohem více, než před covidem. Většinou ty zásahy mění výpověď statistických dat k lepšímu, tedy zkrusují a „lakuji na růžovo“. 2. Šedá ekonomika má menší váhu na ekonomice než před covidem. Horeka (hotely, rekreace, kavárny), což je oblast ekonomiky, která je s šedou ekonomikou, chtějme-nechtějme, výrazně spjata, se prudce zmenšila. Což opět znamená, že reálná data dnes signalizují optimističtěji, než odpovídá realitě. Ty příjmy číšníků, kuchařů atp. realizované „keší“ prostě chybí a nejsou.

Petr Sklenář
hlavní ekonom J&T Banky

Nemám jediný důvod jakkoliv zpochybňovat trendový vývoj, kterým českou ekono-

miku popisují oficiální statistiky. Jiná otázka je, jaká je ta správná výše ukazatele, který popisuje ekonomický jev. Nejde o novou otázku, nesouvisí s posledním vývojem, netýká se jen české ekonomiky a jde o dlouhodobou záležitost.

U inflace je klíčové, co je součástí oficiálního spotřebního koše. Nekuřák zvýšení spotřební daně na cigarety nezaznamená, ale oficiální inflaci zvýší. Opačný je vztah u cen nemovitostí. Poslední roky nemovitosti zdražují v průměru 10 % ročně, leč přímý dopad do inflace je nula, protože inflace nemovitostí nezohledňuje. Pak by inflace s nemovitostmi nebyla 2–3 %, ale spíše 4 %, ne-li více.

I tak statistiky ČSÚ ukazují, že inflační tlaky jsou nejvyšší za poslední 2 dekády a to i přes hluboký ekonomický propad. Před Covid-šokem se ekonomika asi přehřívala víc, než výše inflace naznačovala. Přehřívání pak víc odrážely data z trhu práce (mzdy, volná místa) či nemovitosti než oficiální inflace.

Také míra nezaměstnanosti je trendově rekordně nízká, ale přesná výše (3 %, 4 %) je jen otázka metodiky. Na nízkou nezaměstnanost poukazuje pokračující růst mezd a neschopnost řady oborů (např. stavebnictví) fungovat bez zahraničních pracovníků.

Vladimír Pikora
ekonom Next Finance

Pokud si položíme otázku: „Nízká inflace, nerostoucí nezaměstnanost, růst, průmyslová produkce atd. Odpovídají publikovaná statistická data skutečné situaci a kondici naší ekonomiky?“, tak takto položená otázka vypadá, jako že se někdo domnívá, že jsou statistiky nějak falšované, nebo špatně měřené podobně jako tomu bylo kdysi u zahraničního obchodu. To si nemyslím. Data musíme jen správně interpretovat.

Průmyslová produkce vloni poklesla o 8 %. Tomu by odpovídal i nárůst nezaměstnanosti. Ten přitom přišel jen titěrný, což bylo dáno programem Antivirus, který zmrazil trh práce do absurdity, že propad výroby doprovázel iracionální růst mezd. Státní zásahy postavily ekonomii na hlavu, protože nebylo nutné chovat se racionálně. Najednou se všichni tvářili, že peníze rostou na stromech. To samé se projevilo i v cenách. Místo toho, aby kvůli poklesu poptávky ceny klesaly, tak naopak inflace přestřelila cíl centrální banky. I tady se ekonomika vymkla z kloubů. Spojenou nádobou s oběma vládními výdaji je rekordní deficit státního rozpočtu a raketový růst státního dluhu. Dnes se všichni tváří, že dluh nevádí. Až začnou některé státy bankrotovat, politici si opět vzpomenou, co to znamená slovo šetřit. To už bude ale pozdě. ▶

Petr Machekonom, spolupracovník
Trikolory

Těžko se věří zprávě o růstu průmyslové produkce za minulý rok, když pro náš průmysl důležitá výroba aut poklesla na základě tvrdých dat od výrobců o 20%. Všechny statistiky založené na výběrech (jako je HDP, průmyslová výroba, inflace) je nutné brát v současné době s velkou rezervou. Třeba inflaci statistický úřad počítá jako průměr cen 1000 položek se stálými vahami, které ale v lockdownu nemohou odpovídat realitě. Lidé očividně kupují věci, které dříve nekupovali, a v jiných objemech. (Např. se kupují více roušky a dovezení jídla domů, a naopak se nechodí do hospod nebo do kadeřnictví.) Lidé mají samozřejmě velkou schopnost přizpůsobit se všelijakým omezením, takže navzdory všemu ekonomika nějak funguje. Děsivá je hlavně jedna tvrdá statistika, a to pokračující obří deficit státních financí.

Hana Lipovská

ekonomka, radní ČT

České hospodářství by v roce 2020 patrně zažilo běžnou ekonomickou recesi i bez koronavirové krize. Drastické lockdownové zastavení ekonomiky na základě vládních zásahů však podle všeho mělo vést nikoli k recesi, nýbrž k hluboké depresi, mimořádně spojené s pádivou inflací namísto standardní krizové deflace.

Tomuto scénáři ostatně odpovídá i reálný vývoj české ekonomiky: výroba automobilů loni klesla o pětinu, počet turistů o 11 milionů, spotřeba energie o 3,3%. Naopak ceny ve stavebnictví, zbytku služeb nebo průmyslu rostly. Navzdory realitě se však mohutná „deflace“ podle statistik v České republice nominálně nekonala. Jak lze mezeru mezi oficiálními a skutečnými výsledky ekonomiky vysvětlit?

Klíčem k pochopení je závěrečný deficit státního rozpočtu ve výši 367,4 miliard korun. Schodek státního rozpočtu totiž vznikl především v důsledku vyšších vládních výdajů, neboť daňové příjmy klesly pouze o 4,4%. Velmi zhruba tak můžeme odhadovat, že bez bezprecedentního zadlužení by se česká ekonomika nepropadla o 5,6%, nýbrž o více než 10%.

Vládní programy zkruslují také míru nezaměstnanosti. Podle ministerstva práce a sociálních věcí „program Antivirus pomohl udržet pracovní místo téměř každému čtvrtému zaměstnanci v soukromé sféře“.

Pokud je tento údaj pravdivý, pak je skutečná (skrytá) míra nezaměstnanosti přibližně 10 až 12% namísto deklarovaných 3%.

Konečně pak nelze brát příliš vážně ani oficiální data o růstu cenové hladiny. Vzhledem k metodě měření (více např. Bobošíková/Lipovská 04/2020) je míra inflace během pandemie podhodnocovaná o 0,5 až 1,5 procentního bodu.

Statistiky publikované vládními agenturami tak mají obdobnou vypovídací schopnost jako EKG pacienta s kardiostimulátorem. Kardiogram je pěkný jen do chvíle, než v kardiostimulátoru dojdou baterky. Pak přijde kolaps. Obdobně hospodářství v loňském roce nekolabovalo jednak díky „nabití baterce“ vládní pomoci, jednak díky uměle udržované důvěře domácností a firem v ničím nepodložené subvence založené pouze na mohutném zadlužení. Jakkmile si jednotlivé ekonomické subjekty uvědomí, že vládní subvence nejsou podložené reálnou produkcí, že pomoc je vyplácena de facto jen v nekrytých směnkách, nastane kolaps důvěry, který bude následně doplněn kolapsem hospodářství. Churchillovsky řečeno – česká vláda volila mezi depresí a dluhem. Zvolila dluh – a bude mít depresi, inflaci a hlubokou sekuru.

Stanislava Janáčková

ekonomka

Statistická data jsou technicky zřejmě správná. Odrážejí však jen jakýsi uměle udržovaný „klid před bouří“. Pandemie a způsob, jakým na ni naše vláda i další vlády reagují, silně poškozují celé segmenty naší ekonomiky (obchod, služby, doprava...). Vláda je zatím uměle drží při životě „kompenzacemi“. Lockdowny a kompenzace ale budou jednoho dne muset skončit. Teprve pak se ukáže, kolik z těchto firem se v nových podmínkách už nedokáže postavit na vlastní nohy. Zeslábnou i mimořádné příležitosti, které lockdown přinesl pro některé segmenty (e-shopy, zásilkové služby). To vše bude mít silný dopad především na zaměstnanost. Nové situace budou ale čelit i firmy zdánlivě lockdownem přímo nezasažené.

Celosvětově se mění relace poptávky, relace nákladů, rozpadají se dodavatelsko-odběratelské řetězce i dopravní cesty (rozvrat kontejnerové námořní dopravy, letecká doprava). Už nyní se projevují dopady do nákladů a cen. Světová ekonomická komunita přestává papouškovat slovo „deflace“ a uvědomuje si, že inflace není mrtvá – vyspělým zemím dokonce hrozí i delší období stagflace.

Malá otevřená česká ekonomika bude muset být velmi flexibilní – ale nyníjší uza-

vření škol na ni může mít do budoucna devastující účinky. Členství v EU bude naši flexibilitu dále podkopávat (viz zkušenost s nákupem vakcín či hledáním léku). Navíc EU ani teď nechce ustoupit od snahy zachraňovat svět nákladnými „zelenými programy“, které dále sníží naši konkurenceschopnost.

Ale je tu ještě další riziko. V pandemii vlády okusily, jak snadné je z centra potlačovat trh a manipulovat s ekonomikou. Hrozí, že se budou snažit novou situaci řešit nějakou formou „nové plánované ekonomiky“ – centrální regulací, zakazy jedněch a dotováním jiných („progresivních“) výroby, manipulací se spotřebiteli i podniky za pomoci nejnovějších řídicích, informačních a špiclovacích technologií. Ohrožena není jen naše prosperita, ale i naše svoboda.

Roman Českaekonom, partner VALUE
ADDED, a.s.

Statistická data nepostihují skrytou strukturální nerovnováhu. Mírná inflace je výsledkem vzájemného vyrušení zvýšení cen u komodit, kde vládní zásahy poškozují nabídku a způsobují nedostatek, a snížení cen u služeb a komodit, kde vládní zásahy likvidují poptávku, uzavírají prodejní kanály a nutí výrobce a prodejce k dumpingu. Nezaměstnanost je nízká a pracovní trh nefunkční, protože vláda udržuje administrativní a finanční překážky pro změny zaměstnání a podporuje zaměstnanost na jejich současných místech, místo podpory zaměstnavatelů. Ekonomický růst je časová bomba, která nereflexuje, že část hospodářství je v existenčním ohrožení a část problémů je jen odsunuta v čase. Krize hospodářství polarizovala a různé segmenty poslala na odlišnou trajektorii.

(i) Větší část firem funguje jako před covidem. Stát jim nezakázal podnikat a zaměstnancům nezakázal pracovat. Jde o průmysl, zemědělství, finanční služby. (ii) Odhadem čtvrtinu hospodářství – cestovní ruch, ubytovací a stravovací služby, výstavnictví, kulturní, vzdělávací a sportovní byznys, část maloobchodu, dopravy a živnosti – stát zdecimoval. S hesly o ochraně zdraví je paralyzoval, ač nedoložil, že představují vyšší epidemické riziko než rodiny, průmysl a administrativa. Podnikatelé buď přerušili, nebo ukončili podnikání, přežívají z rezerv nebo je čeká bankrot, protože kompenzaci se nedožijí. Výkonnost klesla o 50 až 90%. Část se přesunula do šedé ekonomiky. Část problémů je pozdržena půjčkami a moratoriem na vymáhání pohledávek a insolvenčí. (iii) Část firem na krizi vydělala. Buď přišli ve správnou dobu se správným produktem,

nebo vydělávají na sociální izolaci a přesunu do online prostředí, nebo jim stát zlikvidoval konkurenci, posílil poptávku a finančně jim přilepšil subvencemi a snížením daní. Jde o potravinářství. Obchodní řetězce. Internetové obchody. Online zábavu. Zasilatelské firmy. Zdravotnické potřeby a léky. IT služby.

Ekonomický propad zkresluje i protekční politika státu vůči svým zaměstnancům, důchodcům a příjemcům dávek. I když nejsou krizí postiženi, stát jim přilepšuje a uplácí je. Heslo „utrácejte a podporujte růst“ je jen škodlivým a krátkozrakým populismem. Konzumní výdaje za cenu zadlužení nezakládají na budoucí prosperitu, ale opět jen odsouvají dopady v čase.

Miroslav Křížek
ekonom, podnikatel,
člen hnutí Trikolóra

Otázka má dvě roviny, první je, že data nevyznívají vůbec špatně v makroekonomickém pohledu. Naši ekonomiku táhne silný exportní průmysl a díky němu platební bilance loni skončila v rekordním přebytku více jak 180 miliard Kč. Průmyslu jako takového se ekonomická koronakrise zatím příliš nedotkla, naopak průmyslová produkce v říjnu a listopadu 2020 mírně meziročně rostla. Je tedy zřejmé, že právě průmysl vykrývá ztrátu příspěvku na HDP u postižených oborů, proto také byl pokles HDP -5,6%, tedy nižší než se očekávalo.

Druhou rovinou je skutečnost, zda celkem příznivé makroekonomické údaje odráží

každodenní život občanů. Inflace je dobrým příkladem, v roce 2020 byla průměrně 3,2 %, oproti roku 2019 nárůst o 0,4 p. b., což se sice nezdá moc, ale na druhou stranu si lidé výrazně připlatili za potraviny, podražilo i nájemné či vodné a stočné, takže mají spíše pocit, že jim v peněžence zbyvá čím dál méně peněz, než že by byli uklidnění nepříliš rostoucí inflací. Nezaměstnanost také plíživě roste, lednová se dostala již na 4,3 % a po skončení vládních podpůrných programů se ještě zvedne. Proto bych vždy rozlišoval mezi suchými makroekonomickými daty a jejich reálným odrazem ve společnosti.

Miroslav Ševčík
proděkan Národohospodářské fakulty VŠE v Praze

Vývoj statistických údajů některých makroekonomických veličin se může jevit jako relativně pozitivní. Meziroční inflace ve výši 2,2 %, míra nezaměstnanosti ve výši 4,3 % (přičemž tato hodnota je nejnižší ze zemí EU), roční pokles průmyslové produkce o 8,0 % (ČR patří mezi středně postižené země), meziroční pokles HDP o 5,6 % – sice nejvýraznější od doby transformace naší ekonomiky, ale ve srovnání s jinými zeměmi žádná velká katastrofa. Ta nás teprve čeká. Všechny tyto ukazatele jsou nadhodnoceny a zkresleny z důvodu masivního a bezprecedentního navyšování vnitřního dluhu.

Nutno také podotknout, že některá čísla nemusí být podložena reálným stavem ekonomiky. Jejich zveřejňování má ča-

sové zpoždění. Úspěšně se dá pochybovat třeba o publikovaném poklesu HDP, když víme, že zjišťování výše HDP se částečně děje i pomocí odhadů a modelů. Dá se i silně pochybovat o reálnosti vstupních dat, a to zvláště v současné situaci.

Nesmyslná plošná opatření, která nepomáhají nemocným a nesnižují úmrtnost, likvidují soukromý sektor české ekonomiky rychleji, než tomu bylo za bolševiků po 2. světové válce. Devastovány jsou celé sektory ekonomiky maloobchodem a službami počínaje, přes cestovní ruch a dopravu vnitřní i vnější, volnočasovými aktivitami a kulturou konče. A to nás mohou čekat ještě až šokově se zvyšující náklady na veřejný zdravotní systém, ve kterém je v současné době zanedbávána běžná lékařská péče.

Jediným sektorem, který v současné době není zdánlivě přímo finančně postižen, je sektor státní, resp. veřejný. Nesmíme však zapomenout, že nám astronomicky rostou deficity a celkové zadlužení ekonomiky. Postiženo je školství v celém rozsahu. Páchnají nevyčíslitelné škody na našich dětech a mládeži.

V příštích měsících nás čeká razantní nárůst nezaměstnanosti, místo ekonomického růstu se dá očekávat další pokles nejméně v prvních třech čtvrtletích tohoto roku. Plošné omezování společensko-ekonomických činností bude mít dlouhodobý dalekosáhlý dopad nejenom v oblasti individuálních svobod, ale především do životní úrovně naprosté většiny obyvatelstva České republiky a do veřejných rozpočtů. Potřebujeme méně státu a nechat nás volně dýchat a svobodně žít. ■

IVK k zásahu Ústavního soudu rozvracejícímu politickou situaci v zemi

1. Ústavní soud zcela nečekaně, při absenci jakékoli vážné veřejné diskuse na toto téma a po letech vlastní nečinnosti využil tři roky starou ústavní stížnost skupiny senátorů. Bez ohledu na již vypsaný termín parlamentních voleb a běžící volební kampaň provedl podstatný zásah do volebního zákona, a tím do české politiky. K této destabilizaci se Ústavní soud navíc uchýlil v situaci ekonomické a zdravotní krize.
2. Dosavadní volební systém je u nás používán od roku 2002 a parlamentní volby podle něho proběhly již pětkrát. Jeho používání je politickou tradicí a Ústavní soud dosud nikdy neshledal jeho rozpor s ústavou.
3. Nevěrohodnost včerejšího rozhodnutí vyniká ve světle toho, že dnešní předseda Ústavního soudu Rychetský byl v době přijímání doposud platného volebního zákona dlouhou dobu místopředsdou vlády, ministrem spravedlnosti a předsedou Legislativní rady. Byl tudíž spoluautorem oněch paragrafů, které dnes sám označuje jako protiústavní.
4. Včerejší překvapivé rozhodnutí Ústavního soudu má evidentně účelový charakter. Zásadně ovlivňuje přípravu a průběh nad-

cházejících voleb a má nestejně dopady na jednotlivé volební subjekty. Ústavním soudem vynucená změna v každém případě přinese slabší vlády, chaotičtější koalice a roztržštěnější politickou scénu.

5. Posláním Ústavního soudu je chránit stabilitu demokratického systému. Zásah do tak zásadní součásti politické demokracie, jako jsou volby, nelze hodnotit jinak než jako nezodpovědný politický aktivismus.
6. Ústavní soud se namísto stabilizátora systému a ochránce ústavnosti proměnil v destabilizátora, který krátce před volbami znefunkčnil volební systém, aniž by existovalo připravené řešení.
7. Soudci opustili jakoukoli zdrženlivost a nezbytný konzervatismus. Svou instituci naopak zatáhli do politického boje a stali se jedním z aktivních politických hráčů. To bude mít pro samotný Ústavní soud do budoucna vážné následky a jeho politizace je tímto krokem zpečetěna.

Václav Klaus a kolektiv IVK, v Praze dne 3. února 2021

RECENZE: RENAUD CAMUS – VELKÁ VÝMĚNA

Nezapomínejme kvůli covidu na hrozbu masové migrace

Václav Klaus

Covid a v souvislosti s ním se vynořivší ideologie, kterou zjednodušeně nazývám kovidismem, vytlačila z naší pozornosti katastrofickou hrozbu masové migrace. Ta tu sice s námi je už řadu desetiletí, ale novou kvalitu získala v roce 2015, kdy Evropa zcela rezignovala na ochranu svých hranic a ústy německé kancléřky prohlásila „wir schaffen das“, my migraci zvládneme. Znamenalo to, že se masové migraci není třeba bránit, že je to pozitivní věc. Nejen německá kancléřka, ale i další vlivné skupiny lidí masovou migraci propagují a podporují.

Odbočím ke kovidismu. Není to standardní, z učebnic známá doktrína. Je to ad hoc vytvořená, velmi nekoherentní doktrína, jejíž zrod byl připraven postmodernistickým, postideologickým způsobem myšlení posledních let či desetiletí. Je to víra v rozum a vládu elit (a na ně napojených odborníků, tzv. expertů) a víra v jejich schopnost řídit lidskou společnost bez donedávna dominujícího systému demokracie a vlády lidu (demos), prostřednictvím v minulosti osvědčeného systému parlamentní demokracie (a s ní spojených mechanismů). Někteří stoupenci této doktríny sice budou zuřivě protestovat, budou-li s ní jejich jména spojována, ale my musíme být schopni faleš jejich obrany demaskovat.

Tyto mé věty nebyly úkrokem od diskuse masové migrace, neboť v její obhajobě je skryto podobné uvažování s expertokracií spojených elit. Obrovskou inspirací pro naše uvažování o těchto tématech je v češtině vydaná kniha známého francouzského spisovatele Renauda Camuse (někdo může znát jeho, i u nás v roce 1996 vydanou knihu *Král Roman*), který v posledním desetiletí vykročil z beletrie a stal se jedním z nejvýraznějších odpůrců smířování se s masovou migrací do jeho milované Francie (a Evropy jako celku). Nevidí kolem sebe jenom smířování se, vidí i souhlas a podporu masové migrace. Vyneslo mu to nenávist francouzských elit a soudní proces, ve kterém byl odsouzen k podmíněnému trestu (a má na krku další soudní procesy).

Masovou migrací do Francie označuje Camus za „výměnu národa“, *Le Grand Remplacement*.

Do své knihy – v češtině *Velká výměna*, nakl. Dauphin, 2020 (kterou jsem propagoval v předvánoční anketě Lidových novin) – která je sbírkou různě dlouhých esejů a projevů, zařadil i svou řeč před soudním senátem v únoru 2014. Komentátor týdeníku *L'Express* ji popsal následovně: „obžalovaný proměnil soud v tribunou... veřejně žaloval advokáta, jenž ho obžaloval... soud z toho oněměl“ (str. 237). Renaud Camus v této řeči vysvětloval, že „nikdy nevyzýval k něčemu jinému než k politické akci“ (str. 239). To – i v kontextu našich dnešních

sporů o „provinění se“ proti covidovému nouzovému stavu – považuji za zcela zásadní a pro mnohé z nás poučné.

„Není Velké výměny bez velkého odkulturnění“, které navíc označuje za „multikulturalistické odkulturnění“.

Masovou migrací do Francie označuje Camus za „výměnu národa“, *Le Grand Remplacement*. Nesouhlasí s tím, že – po tom, co se ve Francii v poslední éře stalo – „národ je stále týmž národem“. Oceňuje, že „za oceánem přetrvává jistý patriotismus, náklonnost k vlajce, k národu, k jeho rituálům a úspěchům“, ale hned dodává, že po něčem takovém „ve Francii není takřikajíc ani stopy“ (str. 21). Zdůrazňuje, že ve Francii už byla přijata „perspektiva změny národa“ (str. 23). Tato změna národa, on ji nazývá „výměnismus“, je ideologií „nahraditelného člověka“ (str. 24).

Tyto texty píše velký spisovatel, každá věta je „plná“, jsou to vytříbené eseje. Překlad musel být nesmírně obtížný, ale úžasné ho zvládl Alan Beguivin, kterému vděčíme za překlady Houllebecqua do češtiny.

Autor vtipně říká, že nás (myslí Francouze) prezident Sarkozy lákal na „Francii po“, na po-Francii, na „Francii po kultuře“. A tím se dostávám k jeho další silné tezi: „není Velké výměny bez velkého odkulturnění“ (str. 26), které navíc označuje za „multikulturalistické odkulturnění“ (str. 51). Všímá si,

NABÍZÍME

Karanténa 2.0 Václav Klaus. Praha, Institut Václava Klause 2020.

Již na jaře 2020 rozdělila tato epidemie naši společnost, teď se zdá být toto rozdělení ještě hlubší. Rozděluje přátele a dělá z nich nepřátele. Rozděluje kolegy v práci na ty, kteří do práce chodí rádi a na milovníky „houmofisů“. Vyvolává napětí v rodinách mezi obávajícími se a údajně nezodpovědnými. Rozděluje lidi na ulicích na usmívající se a mračící se, na klidné a vylekané, na atakující neorouškované a na ty, kteří se snaží i při nepochybně nenulové míře rizika žít co nejvíce podle svých vlastních představ. Výrazně se za několik posledních měsíců změnila role státu ve společnosti – z instituce, která ve svobodné společnosti hraje pouze okrajovou roli, se stát přetřansformoval v hlavního, všudypřítomného demiurga každé minuty našich životů.

Situace je i není nová, staré argumenty platí, ale je třeba je doplnit. Už v předmluvě první knížky autoři psali, že se bojí více lidí než virů. Teď je zcela jasné, že poměr tohoto „bání se“ se více a více vychýlil k obavám z toho, co se děje v lidské společnosti v její mimomedicinské sféře. Proto vznikla *Karanténa 2.0*.

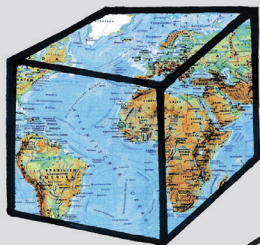
Na rozdíl od první knížky je autorským textem, ale vznikala na základě rozsáhlých diskusí uvnitř Institutu Václava Klause. „Těžil jsem jak z písemného, tak z osobního kontaktu s řadou špičkových představitelů naší lékařské obce, ale nikoho z nich za obsah této knížky neviním. Vinen jsem opravdu jen já,“ dodává autor.

120 stran, 220 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

Institut Václava Klause

KARANTÉNA 2.0

SVĚT
UŽ NENÍ
KULATÝ

Václav Klaus

že se „křestní jméno Mohamed stalo emblémem etnické výměny“ (str. 45).

V současné probíhající faktické likvidaci školní výuky, způsobené nesmyslnými karanténami, je mimořádně aktuální deset let stará Camusova kritika „hyperdemokratické školské politiky, která požaduje, aby se penzum práce a úsilí donekonečna zmenšovalo, aby měly děti méně hodin, kratší rozvrh, více prázdnin, lehčí penály, méně knih, méně dohledu, méně známek, lepší známky, aby nemohly propadnout...“ (str. 69).

Camus velmi ostře říká, že „otupělý souhlas s Velkou výměnou je ohromující rezignací před dějinami“.

Camus se přihlašuje ke známému výroku de Gaulla, že „Francie je otevřená všem rasám... avšak za podmínky, že zůstanou malou menšinou“ (str. 86). Zásadně odmítá dnes prosazovanou módní tezi, že „Francie byla vždy přistěhovaleckou zemí... Pravda je taková, že zhruba patnáct set let až do konce 19. století Francie nepoznala prakticky žádnou imigraci“ (str. 94), což samozřejmě neznamená, že nepřicházeli „cizí jedinci“. (Rozdíl masové a individuální migrace tvoří základní argument naší knihy Stěhování národů, nakl. Olympia, kterou jsme v roce 2015 napsali spolu s Jiřím Weiglem.)

Camus velmi ostře říká, že „otupělý souhlas s Velkou výměnou je ohromující rezignací před dějinami“ (str. 111) a že „žádná událost za posledních patnáct století, jakkoli některá byla dramatická, ani stoletá válka, ani německá okupace pro naši vlast nepředstavovaly tak vážnou, fatální, ve svých důsledcích tak virtuálně definitivní hrozbu jako výměna národa“ (str. 119).

Trápí ho „masová, neustálá zábava bez možnosti úniku... mediální imbecilizace, průmysl otupělosti... politika, jež se stala podívanou, šoubyznys, který se stal ideologickou autoritou“.

Camus odmítá ono odkulturnování a říká, že „intelektuální biodiverzita se scvrkává ještě rychleji než biodiverzita skutečná“ (str. 131) a že vzniká „jedna monopolní kulturní třída“ (str. 135). Za svůj cíl považuje „zachránit z Francie, z francouzské civilizace a kultury, co ještě zachránit lze“ (str. 140). Pořád doufá, že „se náš lid probudí z otupělosti, kam ho uvrhlo zhroucení vzdělávacího systému“ (str. 141). Trápí ho „masová, neustálá zábava bez možnosti úniku... mediální imbecilizace, průmysl otupělosti... politika, jež se stala podívanou, šoubyznys, který se stal ideologickou autoritou“ (str. 155). „Média jsou moc, která nezapomíná ani neodpouští“ (str. 163), za zmínku stojí jeho úžasná slova „pedagogisté“ (str. 167) či „im-

becilizační televize“ (str. 176), jeho víra „věřte vlastním očím, nespolehejte se na novináře“ (str. 207), jeho kritika „civilizace, spíše necivilizace, křestních jmen“ (str. 211).

Už přestanu citovat, kniha se musí číst. Camus je velký spisovatel. Toto jeho dílo se nedá standardně recenzovat. Je to sborník textů, v leccems se opakujících, ale myšlenkově naprosto konzistentních. Je ale – pro mne, pro mou nefrancouzskost – až příliš francouzský. Jsem spíše zvyklý na anglosaský způsob argumentace. Kniha je to však úžasná, nesmírně obohacující, otevírající myšlení. Je to gejzír myšlenek, některé z nich jsem radši ani nenakoušl. Je to v každém případě pohled člověka, kterého probíhající Velká výměna a odkulturnění (a spousta dalších zmíněných věcí) strašně trápí a je ochoten proti nim bojovat.

Setkal jsem se s ním, když jsem v prosinci 2017 v Paříži představoval francouzské vydání naší knížky „Migration des peuples“ (nakl. L'Harmattan). Byl v publiku, velmi zdvořile položil dvě otázky, s mým pohledem na věc souhlasil. Já souhlasím v mnoha věcech s ním a nechápu, že může být za tyto své názory souzen.

Camus je velký spisovatel. Toto jeho dílo se nedá standardně recenzovat. Je to sborník textů, v leccems se opakujících, ale myšlenkově naprosto konzistentních.

Mělo by být dovysvětleno, že Camus nevidí – na rozdíl od mnoha jiných autorů a ve shodě se mnou – základní problém v islámu, ale v tom, že se do existujících evropských národů nepřijímají jen jednotlivci, ale celé národy. Nemá nic společného s extrémní pravicí, není ani žádným obdivovatelem strany Front national (Národní fronty). Svou vlastní stranu, s trochu zvláštním názvem Strana ne-škodnosti, založil do značné míry proto, že se „osobně nikdy nemohl žádným způsobem připojit“ ke straně, kterou původně představoval Jean-Marie Le Pen (str. 116), i když si je vědom toho, že tato strana od té doby prošla „očividně fázi proměny“ (str. 115).

Výuka Václava Klause na NF VŠE. Václav Klaus každé úterý od 12.45 hodin přednáší v kurzu Transformační procesy v ČR. Přednášky jsou přenášeny online pomocí live streamu na Youtube kanále IVK. Díky laskavému svolení vedení fakulty je přenos a záznam dostupný i pro širší veřejnost.

Jednu poznámku si na závěr nemohu odpuštit. Prožíváme velký spor o užitečnosti či oprávněnosti spikleneckých (či konspiračních) teorií vzniku covidu a kovidismu. Já tyto teorie – stejně jako Renaud Camus – odmítám. (Trošku egoisticky – uráží to mé celoživotní pobývání ve společenskovedním světě, popírá to samotné základy mého myšlení.) Renaud Camus podobně říká: „V teorii spiknutí nevěřím. Nevěřím, že se jednoho dne sešlo dvanáct či patnáct velkých „zvířat“... a ti rozhodli, že je třeba odkulturnit svět, a umožnit Velkou výměnu, výměnu určitých národů národy jinými“ (str. 154). Já si myslím, že to způsobila bezprostředně neorganizovaná, byť leccjak podporovaná synergie různých idejí, vlivů a zájmů, které lze popsat standardní společenskovední terminologií.

CAMUS, Renaud. *Velká výměna*. Přeložil Alan BEGUVIN. V Praze: Dauphin, 2020. ISBN 978-80-7272-681-3.

Publikováno v deníku Lidové noviny, 12. února 2021.

Předplatné IVK na rok 2021

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.
Studentské předplatné 330 Kč.

predplatne@institutvk.cz